

บทคัดย่อ

- ชื่อเรื่อง : การสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน
กรณีศึกษาพื้นที่ป่าชุมชนป่าภูผีปอบ-ภูบักแบ้น ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่
จังหวัดหนองคาย
- โดย : นายวุฒิชัย พิรุณสุนทร นักวิชาการป่าไม้ 6 ว สังกัดสำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
- ชื่อโครงการ : โครงการศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน ประจำปีงบประมาณ 2547

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น จำเป็นต้องทราบข้อมูลพื้นฐานในเชิงพื้นที่ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนและมาตรการในการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการใช้ประโยชน์หรือการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน ป่าภูผีปอบ-ภูบักแบ้น ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแผนและมาตรการในการจัดการพื้นที่ป่าชุมชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน จำนวน 300 คน ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยเลือกใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการบรรยายข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชน ส่วนมากสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา (80.3 %) การถือครองที่ดินเฉลี่ย 8.4 ไร่ ครัวเรือนมีรายได้รวม เฉลี่ย 55,867.9 บาทต่อปี (SD=32,378.9) มีรายจ่ายรวม เฉลี่ย 68,324.2 บาทต่อปี (SD=21,549.3) แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรมาจากน้ำฝน (92.3 %) และน้ำจากลำห้วย (68.7 %) ด้านสังคมและสาธารณสุข มีครัวเรือนที่สมาชิกทุกคนอ่านออกเขียนได้ 88.0 % และเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในครัวเรือน (98.7 %) ด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ครัวเรือนเกือบทั้งหมดเคยเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชน (93.3 %) ครัวเรือนส่วนมากจะเก็บหาพืชป่าและผลผลิตจากป่า ใช้ไม้สำหรับทำฟืน และก่อสร้าง ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของป่าไม้และสัตว์ป่าในระดับที่สูงและต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐด้านป่าชุมชนช่วยเหลือเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ในพื้นที่

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนมากตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชนและมีแนวโน้มที่จะมีการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชาชนยังต้องพึ่งพากระบบธรรมชาติและใช้ประโยชน์จากป่าในการดำรงชีวิตประจำวัน องค์กรชุมชนมีความต้องการที่จะจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรชุมชนสามารถป้องกันรักษา ป่าชุมชน และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติจากป่าชุมชนได้อย่างยั่งยืน